וכלי שרת א) [וכלי אשירה] ועצי אשירה ומוקצה ונעבד אמר רב טובי בר מתנה א"ר יאשיה ב) [א] מנין למוקצה מן התורה שנאמר ¹תשמרו להקריב לי ג) במועדו כל שעושין לו שימור מתקיף לה אביי אלא מעתה אייתית אימרא דצומא ולא עביד ליה שימור ה"נ דלא חזו להקרבה [א"ל] אנא תשמרו להקריב לי ד) במועדו קאמינא לי ולא לאדון אחר ואיזהו ה) אחר שמקריבין לו הוי אומר זו עבודת כוכבים אמר רבא בר רב אדא אמר רב יצחק אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו ו) עולא א"ר יוחנן עד שימסרוהו לכומרי עבודת כוכבים (א) ז) בהא אמר רבי יוחנן עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים אמר ליה רבי אבא ח) לבהא מפלגיתו אתון אעולא א"ל לא עולא נמי כי קאמר הוא דשפי ליה ט) כרשיני עבודת כוכבים א"ר אבא ידע י) בהא לשנויי שמעתא ואי לא דסליק יא) התם לא הוה ידע יב) דארץ ישראל גרמה ליה אמר ליה רב יצחק בהא מיכן ומיכן הוה יג) [ב] דתני רב חנניא טריטאה קמיה דר' יוחנן אין מוקצה אסור אלא עד שיעשו בו מעשה הוא תני לה יד) והדר אמר לה מאי מעשה עד שיגזו ויעבדו בו: איזהו נעבד כו': טו) מנא הני מילי אמר רב פפא דאמר קרא ²ממשקה ישראל מן המותר לישראל ואי ס"ד אסירי להדיוט למה לי קרא (ב) טז) ממעטינהו מגבוה וכל היכא דאסירי להדיוט לא בעי קרא והא טרפה דאסירא להדיוט וממעטיה קרא מגבוה דתניא יז) כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל אלא להוציא את הטרפה איצטריך סד"א הני מילי דנטרפה ואחר כך נתקדשה אבל נתקדשה ואחר כך נטרפה אימא יח) דתישרי לגבוה והא מהכא נפקא ³כל אשר יעבור תחת השבט פרט לטרפה שאינה עוברת ההוא נמי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דלא היתה לה שעת הכושר דנולדה טרפה ממעי אמה אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר יט) ויצאת לאויר העולם ואח"כ נטרפה אימא תשתרי לגבוה קמ"ל כ): **מתני'** ואיזהו אתנן האומר לזונה כא) הולך טלה זה בשכרך אפי' הן ק' כולן אסורין וכן האומר לחבירו כב) הולך טלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי רבי (מאיר) אומר אינו אתנן וחכמים אומרים אתנן: **גמ'** אמר מר ואפילו הן מאה כולן אסורין היכי דמי אילימא דשקלה כג) אגרא מאה בהמות פשיטא דכולהו אסירי מה לי חד כד) מה לי מאה [ג] לא צריכא דשקלה אגרא [ד] חדא ויהיב לה מאה דכולהו מכח אתנן קאתי כה) ת"ר נתן לה ולא בא עליה ולא נתן לה אתננה מותר נתן לה ולא בא עליה אתננה קרית ליה ותו בא עליה ולא נתן לה כו) (ג) מאי יהיב לה אלא הכי קתני נתן לה ואח"כ בא עליה ואח"כ נתן לה אתננה מותר וליחול עליה אתנן למפרע כז) אמר רבי אלעזר שקדמה

וכלי שרת. כלומר שלא הולרך לכלי שרת: **וכלי אשירה.** שהקריב בכלי אשירה באותו שהיה משמש לאשירה שימש לשם: **ובעצי אשירה.** הקטירו דכתיב התם ואת האשירה אשר עליה תכרות: **מנין למוקצה מן התורה.** קס"ד דהכי קאמר מנין שחייב אדם להקצות קרבנו לשמים ולא יקריבנו מיד כשהקדישו: **שימור.** לתורת גבוה: **אימרא דצומא.** כבש רעב שלא נשמר מעולם ולא חששו: **לי ולא לאדון אחר.** דהכי קאמינא כח) למוקצה לעבודת כוכבים שאסור מן התורה מהכא: **עד שיעבדו.** בו שום עבודה לצורך עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר שאסור אבל מקמי הכי לא מיתסר. [ה] ל"א אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו בו כט) שום דבר שיעשו בו שום עבודה לצורך כומרי עבודת כוכבים אבל משיעבדו בו שום עבודה לא מיתסר דתו לא מקרבי ליה (ד) וכ"ש ולשון זה נראה לי עיקר מדתני אלא עד שיעבדו בו ואי ללישנא קמא לא ה"ל למיתני ל) אלא והכי איבעי ליה למיתני אין מוקצה אסור עד שיעבדו בו ולשון ראשון ל"ש: **עד שימסרוהו לכומרים.** לאכילה דתו לא מקרבי ליה: **עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים.** שמפטמין אותו לצורך הכומרים ותו לא מקרבי ליה לא): **מכאן ומכאן הוה.** מבבל ומארץ ישראל: **מנהני מילי.** דמותרין לאכילה להדיוט: **ממשקה ישראל.** גבי קרבנות כתיב במשכנא דיחזקאל. משמע מן המותר לאכילת ישראל הבא קרבן: **ואי ס"ד.** דמוקצה ונעבד אסירי להדיוט ל"ל הני קראי דלעיל מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ממשקה ישראל נפקא דמשאסור להדיוט אסור לגבוה (ה): **מן הבקר [ו] מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מן הבקר למטה.** אם עולה קרבנו מן הבקר שאין לב) ללמוד שאינו צריך לכלום דהא כתיב מן הבקר לעיל האי דלמטה ודאי להוציא את הטרפה וקמא לנעבד. אלמא אתא קרא לטרפה: לג) **איצטריכי.** תרי קראי דאי ממשקה ישראל הוה אמינא למעוטי נטרפה ואחר כך הקדישה כו': **אימא סיפרי.** להכי איצטרין מן הבקר אבל גבי מוקצה ונעבד תרי קראי ל"ל הא הקדישו ואח"כ הקצהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא מדאיצטריך למעוטי לגבוה ודאי להדיוט מישרא שרי לד): **שאינה עוברת.** כגון שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה לה) (ו) [ז] וכי הכא נפקא נטרפה ואחר כך הקדישה: **איצטריכא.** ג' קראי דאי ממשקה ישראל ה"א דוקא היכא דנולדה טרפה דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בההוא קרא דכתיב ברישיה מן המאתים ואמרי' בפסחים (דף מח.) ממותר שתי מאות שנשתיירו בבור מכאן לערלה וכלאי הכרם שבטלין במאתים וכי היכי דערלה לא היתה לה שעת הכושר טרפה נמי לא נפקא לן מינה אלא דנולדה טרפה והכי איצטריכא כל אשר יעבור לנטרפה לאחר לידתה ואח"כ הקדישה ומן הבקר אתא להקדישה ואח"כ נטרפה לו): **מתני'** פלוגתא דרבי ורבנן מפרש בגמ' [ל.]: **גמ' דשקלה** (ז) לז) **פרי.** והוא לא התנה לה אלא חד ונתן לה לח) ב' וקמ"ל דאתנן ליכא לה וכולהו אתנן נינהו (לא מתנה חד) לט) שמתפסת אותו שהתנה עמה: **ליחול עליה אתנן למפרע.** הואיל ובשעת ביאה עדיין הטלה קיים וכיון שהוא בא עליה על שכר אותו טלה כל היכא דאיתיה חייל עליה אתנן דכשלמא בא עליה ואחר כך נתן לה טלה איכא למימר כיון דלא ייחדו בשעת ביאה לא מיתסר דמתנה בעלמא הוא: שקדמה

מנין למוקצה (שאסור) מן התורה. קא סלקא דעתך דהכי קאמר מנין שצריך להקצות הקרבן לשם הקרבה לגבוה קודם ההקרבה ומפיק דקאמר מנין דאסור להקריב אותו שהוקצה לעבודת כוכבים וקצת קשה דהא דרשינן מקרא אחריני טובא והיה לו לומר כך תנא מייתי ליה מהכא: **אלא עד** שיעבדו כו'. פרש"י שיעבדו בו שום עבודה לשם עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר האיסור אבל מקמי הכי לא מיתסרי ל"א עד שיעבדו בו שום עבודה לצורך הכומרים אבל (אם) משיעבדו בו שום עבודה לצורך הכומרים לא מיתסר דתו לא מיקרבי כך שמעתי ולשון זה נראה לי עיקר מדתני אלא עד שיעבדו כו' ואי כלישנא קמא (לא) הוה מצי למיתני אין מוקצה אסור (אלא) עד שיעבדו ולשון ראשון לא שמעתי לי רש"י: **בהא** מכאן ומכאן. פירוש כהא מארץ ישראל ומבבל היה תלמיד חכם ולא מהניא זכותא דארץ ישראל:

מנא ה"מ שמותר מוקצה ונעבד להדיוט. תימה מהיכא תיתי לאסור להדיוט דהא אפי' לגבוה לא מיתסר אי לאו הני קראי דלעיל להדיוט מהיכא תיתי לאסור ואומר ר"י דכיון דמפיק מקרא לאסור לגבוה אף להדיוט נילף מינה לאסור ואי קשיא א"כ מאי קא משני אי סלקא דעתך אסורין להדיוט למה לי קרא למעוטי לגבוה הא לא מיתסר להדיוט אלא מקרא דגבוה ויש לומר דהכי קאמר אי ס"ד דגמרינן איסור להדיוט מקרא דשמעינן מיניה איסור לגבוה למה לי למיכתביה לאיסור גבי קרבנות לכתביה גבי הדיוט וממילא ידעינן דאסור לגבוה ממשקה ישראל מן המותר לישראל: **איצטריך.** כלומר לעולם שמעינן ממשקה ישראל אסור לגבוה ואפ"ה איצטריך קרא למעוטי טרפה להיכא דהקדישה ואחר כך נטרפה ופירש רש"י אבל מוקצה ונעבד תרי קראי למה לי הרי הקדיש ואח"כ הקצהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו עכ"ל ולא נהירא דהא בפרק יוצא דופן (נדה מא.) גבי רובע ונרבע מצריך שתי קראי חד לבהמת קדשים וחד לבהמת חולין ומסכמת לה בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי לכן נראה לפרש דכי נמי שייך לומר כהאי גוונא במוקצה ונעבד ליתא דסוף סוף מהאי קרא דמן הבקר להוציא הנעבד לא שמעינן מיעוטא כי אם לחד גוונא להיכא דנעבדה ואחר כך הקדישה ואי ס"ד דאף להדיוט אסירי נכתביה גבי הדיוט ולגבוה שמעינן ליה ממשקה ישראל לאסור בכך גוונא דה"נ דאמר בטרפה דממשקה ישראל שמעינן איסור בנטרפה ואח"כ הקדישה לגבוה אלא ש"מ מדכתיב כפ' קרבנות להדיוט שרי ובפרק יוצא דופן (שם מא.) מצרין קרא אחרינא לנעבד גופיה לגבוה להיכא דהקדישו ואחר כך נעבד שאם עלה ירד:

מסורת הש"ס

א) גי' רש"ק, ב) [תוספתא דע"ז סוף פ"ו ע"ש וע"ע כס"מ פ"ד מהל' איסורי מזבח ה"ד], ג) [נדה מא.], ד) [פסחים מח. מנחות ה. ו. חולין ל:], ה) מנחות ה:, ו) [מנחות ו. בכורות נז. נח: חולין קלו:], ז) [נ"ל הא ליד כ"א במשנה שבמשניות], ח) עיין פרש"י, ט) רש"ק מ"ו [טעמו של הרש"ק למוחק תיבת מאיר ודאי הוא משום דבסוגיא לקמן ל. איתא א"ה מ"ט דרבי וכו' וכן במשנה שבמשניות אמנם לא דנחום' כ"ק ע: ס"ד"ה אתנן כו' העתיקו משנה דהכא רבי מאיר אומר אינו אתנן וברור שלפני תוס' היה הגירסא לקמן ל. א"ה מ"ט דר"מ וכו'], י) [יומא עב.] [ע"ז סב: כל הענין], כ) [תוספתא ו], ל) נ"א לצורך נ"ק, מ) מן הבקר למטה דבקראי לעיל כתיב מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן ולמטה כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר שאין ת"ל שאינו. נ"ק, נ) פי' נ"ק שהאריך, ס) גי' נ"ק ומהכא נפקא, ע) דשקלה אגרא מהא דהיה לא התנה עמה אלא חד ונתן לה מאה וקמ"ל כו' ולא מתנה הס"ד ואח"כ ד"ה ליחול כו'. נ"ק, פ) דכולהו אתו כחד רש"ק נ"א דנחד מתפסת. נ"ק, צ) יעב"ץ מ"ו, ק) עד שיעבדו בו ואי כלישנא קמא הוה ליה למתני אין מוקצה אסור עד כו' וכ"ה ברש"י. נ"ק, ר) כחד נ"ק, ש) נ"ל אמרי, ת) עיין רש"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בהא א"ר יוחנן נ"ב שם מ"מ: (ב) שם למה לי קרא למעטינהו: (ג) שם ולא נתן לה למאי: (ד) רש"י ד"ה עד שיעבדו וכו' לא מקרבי ליה ולשון כנ"ל ותיבת וכ"ש נמחק: (ה) ד"ה ואי ס"ד וכו' אסור לגבוה ול"ל מן הבקר מן הבהמה ומן הצאן הס"ד: (ו) ד"ה שאינה עוברת וכו' ומן הכא נפקא וכו' הקדישה הס"ד ואח"כ מ"ה נמי איצטריך כו' ואיצטריכא ג': (ז) ד"ה דשקלה אגרא והוא וכו' ונתן לה ק' וקמ"ל וכו' דחד שמתפסת:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' מנין למוקצה כו'. פי' היכא אשכחן שיש רמז על מוקצה דאמרינן מן הצאן למוקצה וקיליף מקרא דתשמרו לפסח ואתי מן הצאן לפוסלו: [ב] שם דתני. נ"ל תני: [ג] שם נ"ל. גרש"י דשקלה תרי והוא לא התנה לה אלא חד וקמ"ל דאתנן ליכא לה: [ד] שם אגרא עד קאמי. נ"ב רש"י: [ה] רש"י ד"ה עד. נ"א כו'. ול"נ למה נקט כרשיני ע"ז הנ"ל כרשינים סתם ושוה דאין דרך להאכילה כרשיני ע"ז לצורך המפרסמים: [ו] ד"ה מן. כצ"ל מן הבקר למטה אם כו'. שאין ללמוד. נ"ל שאין ת"ל. לעיל. כצ"ל לעיל מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן אלו כו': [ז] ד"ה שאינה. וכי הכא. נ"ל ומהכא:

◆

שיטה מקובצת

א) שרת וכלי אשירה ועצי: ב) מנין למוקצה. גליון לתנא דבי ר"י בעי לאשמועינן דאסור להקריב דס"ד דלא אסור להקריב עד שעבדו דכתיב משחתם בם ומיהו לרבנן נפקא [illegible]

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ד:
כט ב מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל' י:
ל ג מיי' פ"ו מהל' בכורות הל' יד:
לא ד מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ח:
לב ה מיי' שם הל' י:
לג ו ז ח מיי' שם הלכה יא:

◆

תורה אור השלם

1. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
2. וְשֶׂה אַחַת מִן הַצֹּאן מִן הַמָּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל מה טו
3. וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹּדֶשׁ לַיי: ויקרא כז לב

◆

מוסף רש"י

ממשקה ישראל. מקרא הוא בספר יחזקאל שה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל, ולענין קרבנות ונסכים כתיב (חולין צ.) **מן המותר לישראל.** יבואו נסכים ולא מן האסור (מנחות ה.). **כשהוא אומר מן הבקר למטה.** דאם עולה קרבנו מן הבקר בקרא דלעיל דרשינן מן הבהמה להוציא הרובע והנרבע, מן הבקר להוציא הנעבד ומן הצאן להוציא את המוקצה, כשהוא אומר מן הבקר למטה כו' (שם ה:). **פרט לטרפה שאינה עוברת.** כגון שנשברו רגליה מן הארכובה ולמעלה ולא מצי למיזל (בכורות נז: וכעי"ז חולין קלו:) ומינה יליף שאר טרפות (שם) או: משום דאין לה חיות לא משיב לה עוברת, שאינה עוברת בגרימות, והאי קרא כתיב במעשר ונתרין שאר מינים בג"ש, נאמר כאן תחת ונאמר להלן תחת השבט כו' בפ"ש דבכורות (נז. מנחות ו.). **נתן לה ולא בא עליה כו'.** מפרש ואזיל (ע"ז סג:). **אלא הכי קתני נתן לה.** ולא בא עליה עכשיו אלא לאחר זמן, או בא עליה ולא נתן לה עכשיו אלא לאחר זמן (שם). **וליחול עליה אתנן למפרע.** שהרי ממתלה על מנת ביאה נתנו לה (שם סג.).

◆

רבינו גרשום

וכלי שרת א) הקריש מכלי אשירה היו: ובעצי אשירה. הקטירו: ומוקצה ונעבד. היה אבל בעלמא כל מוקצה סתם לעבודת כוכבים הוי מוקצה ואסור: מנין למוקצה מן התורה שצריך להקצותו ולעשות לו שימור קודם הקרבה דכתיב תשמרו להקריב לי: כל שעושין לו שימור. [לפניו] (לפטמו): אלא מעתה. פלח אימרא דצומא דלא עבד שימור כלומר אם הקריב כבש כחוש שלא נעשה לו שימור שאינו מפוטם הכי נמי דאסורה: א"ל אנא תשמרו להקריב לי במועדו קאמינא. כל שמוקצה לגבוה ולא לאדון אחר: אלא עד שיעשו בו מעשה לשם עבודת כוכבים. כלומר או גיזה או עבודה: ידע באתא. כלומר [illegible]

נמחק: פ) אלא עד שיאכילוהו כרשיני: י) ידע באתה לשנויי חיכה בהא נמחק: יא) דסליק מהתם ס"א הכא: [illegible]
גרמה ליה אמר רב נחמן בר יצחק באתה מיכן: יב) דתני. ס"א תני: יד) לה והוא אמר חיכה והדר נמחק: [illegible]

הצאן למעוטי מוקצה ונעבד: דאי ס"ד אסירי להדיוט. באכילה א"כ ל"ל קרא מן הבקר ומן הצאן למעוטי [illegible]
לישראל אלא ש"מ להכי איצטריך קרא למעוטי משום דמותר באכילה וכל היכא וכו': כשהוא א' מן הבקר [illegible]